

DOI: 10.31388/2519-884X-2023-47-164-175

УДК 657.01:339.5

*Пристемський О. С., д. е. н., професор,
Херсонський державний аграрно-економічний університет
e-mail: pristemskiyaleksandr@gmail.com*

*Сакун А. Ж., к. е. н., доцент,
Херсонський державний аграрно-економічний університет
e-mail: agorg@ukr.net*

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ ТОВАРНИХ ОПЕРАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ТОРГІВЛІ

Анотація: У статті розглянуто теоретико-методологічні аспекти обліку товарних операцій на підприємствах торгівлі. Приділено увагу проблемі раціонального та ефективного використання матеріальних ресурсів підприємства, що є досить нагальною. Визначено, що є основою господарської діяльності торговельних підприємств, а також як і з якою метою вони функціонують. Проаналізовано правові норми, що регулюють всі операції, які пов'язані з бухгалтерським обліком товарів. Виділені функції торговельних підприємств. Визначено процеси, які здійснюють підприємства на всіх етапах торговельної діяльності. Розглянуто процедуру надходження товарів на підприємство та порядок здійснення первинного обліку товарних операцій. Приділено увагу здійсненню обліку в місцях зберігання товарів і тари, а також обліку їх руху. Розглянуто процедуру вибуття товарних запасів в залежності від потреб підприємства та цілей та їх документальне оформлення.

Ключові слова: бухгалтерський облік, товарні операції, підприємство торгівлі, управління, аналіз.

JEL code classification: F 19, L 30, L 81, M 40, Q 18

*Prystemskiy O. S., D.Sc., Professor
Kherson State Agrarian and Economic University
e-mail: pristemskiyaleksandr@gmail.com*

*Sakun A. Zh., Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Kherson State Agrarian and Economic University
e-mail: agorg@ukr.net*

THEORETICAL-METHODOLOGICAL ASPECTS OF ACCOUNTING OF COMMODITY TRANSACTIONS AT TRADING ENTERPRISES

Abstract. The article deals with the theoretical and methodological aspects of the accounting of commodity operations at trade enterprises. Attention is paid to the problem of rational and effective use of the company's material resources, which is quite urgent considering the fact that the market system generates fundamentally new forms and models of management. It is determined what is the basis of the economic activity of trade enterprises, as well as how and for what purpose they function. The legal norms established by the state regulating all transactions related to the accounting of goods and their main provisions, which are based on their mandatory compliance, have been analyzed. The principles of organization, record-keeping, as well as the preparation and submission of financial statements to the relevant authorities have been determined. Attention is paid to the issue of responsibility for the organization of accounting at the enterprise, which belongs to the competence of its owner (owners) or authorized body (official) in accordance with the legislation and founding documents. Selected functions of trade enterprises. The processes carried out by enterprises at all stages of trade activity are defined, the main ones of which are commercial (studying and

forecasting consumer demand, formation of trade assortment, inventory management and other processes) and production (transportation and storage, packaging, packaging, sorting). It has been investigated that trade enterprises are divided into wholesale and retail trade enterprises, depending on the nature of their activity. The procedure for the receipt of goods at the enterprise and the procedure for the primary accounting of commodity transactions were considered. Attention is paid to accounting in places of storage of goods and containers, as well as accounting for their movement. The importance and necessity of conducting an inventory is determined, which allows you to check the availability of goods in the warehouse, as well as to identify the remains or shortages of commercial products. The procedure for disposal of goods stocks is considered, depending on the needs of the enterprise and goals, and also the main documents are defined, which are used to formalize the disposal of goods from the warehouse.

Keywords: *accounting, commodity operations, trade enterprise, management, analysis.*

Постановка проблеми. В умовах ринкових відносин на шляху трансформації економіки України виникає чимало проблем та перешкод, що мають важливе значення у здійсненні господарської діяльності торговельних підприємств та підвищення їх ефективності. Проблема раціонального та ефективного використання матеріальних ресурсів підприємства є досить нагальною зважаючи на те, що ринкова система породжує принципово нові форми та моделі господарювання.

Основою фінансово-операційної діяльності на підприємствах торгівлі є товарні операції. Оскільки в процесі обліково-аналітичної діяльності формується інформаційна та методична база, що необхідно для прийняття відповідних управлінських рішень, то управління товарними запасами неможливе без проведення їх обліку, контролю та аналізу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема організації обліку товарних операцій присвячена значна кількість наукових праць як зарубіжних так і вітчизняних вчених, зокрема, Ф. Ф. Бутинця, Н. Н. Грабової, В. Н. Добровського, Ю. В. Бакуна, І. О. Бланка, Г. В. Блакити, І. О. Гладій, О. М. Дзюби, Т. О. Тарасової, А. В. Янчева, І. Г. Волошан та інших. Однак, поряд з важливими науковими результатами, на сьогоднішній день залишаються невирішеними проблеми теоретичних та методологічних аспектів обліку товарних операцій на підприємствах торгівлі.

Формулювання цілей статті. Ціль проведеного дослідження полягає у розкритті сутності та особливостей здійснення товарних операцій, зокрема,

вдосконалення теоретико-методологічних аспектів їх обліку на торговельних підприємствах.

Виклад основного матеріалу. Основою господарської діяльності торговельних підприємств є виготовлення, закупівля, зберігання та реалізація товарів, а також надання відповідних супутніх послуг. Вони функціонують як самостійний суб'єкт господарювання, метою створення яких є ведення торгівлі, забезпечення особистого та суспільного попиту, задоволення потреб ринку, отримання прибутку чи досягнення соціального ефекту. Залежно від типу підприємства до видів господарської діяльності підприємств також відносять: дослідження ринку товарів, інноваційна діяльність, післяпродажний сервіс, комерційна та соціально-економічна діяльності [1].

Державою встановлені відповідні правові норми, що регулюють всі операції, які пов'язані з бухгалтерським обліком товарів. Вони містять основні положення та норми, що ґрунтуються на обов'язковому їх дотриманню. Законодавчо такі норми закріплені у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [2]. Він визначає принципи організації, ведення обліку, а також складання та подання фінансової звітності відповідним органам. Основним нормативним документом, що визначає методологічні основи обліку запасів, зокрема і товарів, виступає Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». В ньому наводяться основні терміни, визнання та оцінка запасів, розкриття інформації про запаси в примітках до фінансової звітності, а також додаток з прикладами [3].

Питання організації бухгалтерського обліку на підприємстві належать до компетенції його власника (власників) або уповноваженого органу (посадової особи) відповідно до законодавства та установчих документів. Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, збереження оброблених документів, реєстрів і звітності протягом встановленого терміну, але не менше трьох років, несе власник (власники) або уповноважений орган

(посадова особа), який здійснює керівництво підприємством відповідно до законодавства та установчих документів [4].

Учасники бізнесу зацікавлені в прозорості інформації, основою якою є єдині правила. Ефективність управління значною мірою визначається ступенем організації процесу та якістю його інформаційного забезпечення. При цьому інформаційне забезпечення менеджменту організації тісно пов'язане з його обліково-аналітичним забезпеченням. Базовою в обліково-аналітичному забезпеченні є облікова підсистема, оскільки саме вона забезпечує постійне формування, накопичення, класифікацію і узагальнення необхідної інформації. Як і інші підприємства, торговельне підприємство має право самостійно формулювати облікову політику, виходячи із застосування принципів бухгалтерського обліку, нормативно-правових актів з організації бухгалтерського обліку в Україні. Наказ про облікову політику підприємства є розпорядчим документом, який включає сукупність способів та процедур ведення обліку і повинен бути складений і затверджений керівником торговельного підприємства [5].

Велику увагу з обліку товарів і товарних операцій вчені приділили дослідженню основних аспектів організації обліку у сфері торгівлі, документального оформлення торгових операцій, а також особливостям обліку товарних запасів та податковому обліку товарів на підприємстві [6, 7]. Зокрема, варто виділити такі функції торговельних підприємств:

- вибір найбільш ефективної організаційної форми діяльності підприємства;
- управління технологічними процесами;
- управління персоналом;
- управління товарообігом;
- управління доходами;
- управління витратами;
- управління прибутком;

- управління активами;
- управління капіталом;
- управління інвестиціями;
- управління фінансовим станом [8].

У нових умовах ведення торгівельної діяльності, враховуючи соціальні, екологічні та економічні фактори, роль інформаційної складової облікової політики є особливо важливою і з кожним днем стає все більш актуальною, адже такі функції управління, як прогнозування та прийняття рішень є суттєво неминучими в умовах зміни зовнішніх чинників [9].

Торгівельні підприємства залежно від характеру діяльності поділяють на підприємства оптової та підприємства роздрібною торгівлі. До оптових належать підприємства, які за власні кошти та від власного імені набувають права власності на придбані товари, спеціалізуються на веденні оптової торгівлі та наданні спеціальних послуг, а також мають власні або орендовані складські приміщення, що слугують основою для виконання комплексу закупівельних, складських та збутових операцій. Роздрібні торговельні підприємства безпосередньо спеціалізуються на продажу товарів кінцевим споживачам для їх особистого користування та не в комерційних цілях. Предметом роздрібною торгівлі, крім продажу товарів, є також торговельне обслуговування та надання додаткових послуг споживачам.

Надходження товарів на підприємство роздрібною торгівлі здійснюється шляхом придбання за грошові кошти та зараховується на баланс за первісною вартістю (собівартістю), облік таких операцій ведеться у кількісному та вартісному вимірниках. Основною відмінністю в обліку оптової та роздрібною торгівлі є формування доходу з продажу за рахунок встановленої націнки на товари. Якщо в оптовій торгівлі використовуються оптово-збутові націнки, то підприємства роздрібною торгівлі додають в ціну товару ще й торгові націнки. При складанні облікової політики торговельного підприємства необхідно враховувати специфіку діяльності роздрібною торгівлі, яка повинна бути

розкрита в документі. У торговельних підприємств є право вибору способу обліку товарів, який в обов'язковому порядку повинен бути відображений в її обліковій політиці [10].

Підприємства здійснюються певні процеси на всіх етапах торговельної діяльності, що відбуваються у сфері товарного обігу. Основними серед них є комерційні (вивчення та прогнозування споживчого попиту, формування асортименту торгівлі, управління товарними запасами та інші процеси) та виробничі (транспортування та зберігання, упаковка, фасування, сортування). На підприємствах торгівлі товарними операціями є всі господарські процеси, що пов'язані з надходженням товарів, їх зберіганням, рухом та реалізацією [11].

Для торговельного підприємства ведення обліку товарів та товарних операцій необхідне для того, щоб отримувати достовірну інформацію про наявність та рух товарів на складі, контролювати заборгованість перед постачальниками (кредиторську) та від покупців (дебіторську), давати оцінку роботи співробітників, контролювати виручку та рентабельність підприємства. Проведення інвентаризації дає змогу перевірити наявність товарів на складі, а також виявити залишки або нестачі товарної продукції [12].

Надходження товарів на підприємство може відбуватися кількома шляхами: придбання за грошові кошти, як внесок до статутного капіталу, безоплатне одержання або обмін на подібний актив. Рахунок 28 «Товари», що є активним по відношенню до балансу і входить до класу 2 «Запаси» використовують торговельні, збутові та заготівельні промислові підприємства та організації, що проводять товарні операції.

Підприємства купують товари, укладаючи при цьому договори постачання з їх виробниками чи постачальниками (посередниками). Матеріально відповідальні особи здійснюють приймання товарів на склад, що оформлюється відповідними документами: накладними, товарно-транспортними накладними та актами приймання-передачі. За необхідності можуть додаватися сертифікати щодо якості отриманого товару.

Товари, що надійшли на підприємство, зараховуються на баланс за первісною вартістю (собівартістю). Вибуття товарів відбувається за продажними цінами, що включають в себе первісну вартість та торгову (оптову) націнку. Аналітичний облік товарів ведеться за групами, видами, місцями продажу товарів, цінами на них, матеріально відповідальними особами. Надходження товарів на підприємство роздрібною торгівлі здійснюється шляхом придбання за грошові кошти та зараховується на баланс за первісною вартістю (собівартістю), облік таких операцій ведеться у кількісному та вартісному вимірниках. Головною відмінністю в обліку оптової та роздрібною торгівлі є формування доходу з продажу за рахунок встановленої націнки на товари. Якщо в оптовій торгівлі використовуються оптово-збутові націнки, то підприємства роздрібною торгівлі додають в ціну товару ще й торгові націнки.

Початковою ланкою організації документообігу та обробки інформації є первинний документообіг, а первинні облікові документи становлять основу документообігу та інформаційного забезпечення підприємства. Саме процес документування та первісна обробка інформації є основними елементами системи первинного обліку. Для ведення первинного обліку товарних операцій щодо руху товарів використовують відповідні первинні документи встановленого зразка. Переважна більшість товарів, що надходять на підприємство, оформлюються шляхом придбання за грошові кошти та відображаються в балансі за первісною вартістю. Підприємства, які здійснюють свою діяльність у сфері роздрібною та оптовою торгівлі, проводять облік товарів у вартісному та кількісному вимірниках [13].

Надходження товарів на склад підприємства оформлюється відповідними документами, а саме:

- документами постачальника (сертифікати, посвідчення, специфікації, накладні, рахунки-фактури, товаро-транспортні накладні);
- документами підприємства (прибутковий ордер, акт приймання).

Здійснення обліку в місцях зберігання та аналітичний облік в бухгалтерії у кількісно-сумовому та сумовому вираженні необхідне для отримання інформації про наявність та рух товарів і тари за окремими найменуваннями, гатунками, партіями, та з метою контролю за зберіганням цінностей. Відповідальність за облік руху товарів і тари у місцях зберігання покладається на завідувача складу, тобто матеріально-відповідальна особа на підставі первинних документів здійснює записи в реєстри, форма і порядок заповнення яких залежить від способу зберігання товарів і тари складі [13].

У випадках, коли підприємство не має можливості зберігати певні види товарів у власних складських приміщеннях, то вони передаються на тимчасове зберігання іншій особі чи підприємству. Такі операції оформлюються договором зберігання (схову) в якому фіксуються зобов'язання сторін та умови зберігання. Крім надходження та збуту рух товарів може відбуватися всередині підприємства, тобто внутрішнє їх переміщення. До таких операцій відносять переміщення між складами, зі складу в магазин та навпаки, списання, переоцінка, відображення результатів проведеної інвентаризації тощо.

Вибуття товарних запасів в залежності від потреб та цілей відбувається за такими документами:

- лімітно-забірна картка;
- накладна внутрішньогосподарського призначення;
- товарно-транспортна накладна.

При реалізації товарів на торговельних підприємствах також широко застосовуються такі документи як фіскальний чек на товари, розрахункова квитанція, карт-чек, прибутковий касовий ордер тощо. Основним з документів, яким оформлюється вибуття товарів зі складу, є накладна вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів (типова форма № М-11), що застосовується для обліку руху матеріальних цінностей в середині підприємства та їх відпуску господарствам свого підприємства, що розташовані за межами його території, а також стороннім організаціям. Вона складається в

двох примірниках та засвідчується підписом головного бухгалтера або особою, яка має на те повноваження [14].

Велику увагу на підприємствах як роздрібною, так і оптовою торгівлі, приділяють детальному аналізу економічних процесів та показників фінансово-господарської діяльності, а також чинникам, що впливають на динаміку їх змін. Ефективність механізму керування та контролю за товарними ресурсами підприємства залежить від якісного проведення аналітичної роботи, раціональності та обґрунтованості економічного аналізу. Аналіз товарних операцій дає змогу прогнозувати показники економічної ефективності підприємства та планувати його подальшу діяльність. Виявлено, що для забезпечення управління бізнес-процесів торгівлі необхідна нова модель обґрунтування інформації, яка разом з адекватним представленням економічних явищ забезпечить усіх менеджерів необхідним матеріалом у найбільш зручній формі для ефективного прийняття рішень. У сучасних умовах такою системою є управлінський облік, який функціонує як інформаційна база управління [15]. Введення та використання системи управлінського обліку можливо при умові, що досягнутий позитивний ефект перевищує витрати, необхідні для створення такої системи. Метою формування управлінської звітності є швидке прийняття рішень, пов'язаних з будь-якою діяльністю підприємства. Інформація управлінського обліку доступна лише внутрішнім користувачам, керівникам та працівникам постачальників фінансових послуг [16].

Стосовно торгівельного бізнесу, то основне направлення управлінського обліку є складання кошторисів витрат, своєчасне виявлення відхилень від кошторисів, систематичний аналіз руху запасів (товарів) та прийняття управлінських рішень на підставі оцінки витрат. Крім того, управлінський облік виконує функції контролю, організації, мотивації та планування [17]. Отже система управлінського обліку зобов'язана надавати інформацію, яка допоможе керівникам підприємства виконувати ці функції управління.

Важливо зазначити, що для торговельних підприємств потребує вдосконалення облікове забезпечення реалізації товарних запасів та покращення інформаційної бази управління підприємницькою діяльністю. Основними проблемами на цьому етапі є первинне відображення інформації стосовно товарних операцій, узагальнення та систематизація даних бухгалтерського обліку [18].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, можна сказати, що у відповідності до національного законодавства України торговельне підприємство повинно проводити бухгалтерський облік товарів, дотримуючись всіх норм і вимог відповідних нормативно-правових актів. Саме дотримання чинного законодавства дозволить надавати достовірну інформацію відповідним користувачам, контролювати дохідність підприємства та забезпечить ефективне його функціонування. Торгівля, як економічне явище, передбачає комерційну діяльність з приводу купівлі-продажу товарів і послуг. Для торговельного підприємства ведення обліку товарів та товарних операцій необхідне для того, щоб отримувати достовірну інформацію про наявність та рух товарів на складі, контролювати заборгованість перед постачальниками (кредиторську) та від покупців (дебіторську), давати оцінку роботи співробітників, контролювати виручку та рентабельність підприємства.

Список використаних джерел

1. Пашинний А.В., Пристемський О.С. Основні аспекти обліково аналітичного забезпечення діяльності торговельних підприємств. *Наукові читання професора Григорія Герасимовича Кірейцева (до 90-річчя від дня народження)*. Збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції (м. Київ, 22 лютого 2022 р.). Київ: НУБіП України, 2022. С.110-113.
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14> (дата звернення 11.08.2021).
3. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку Мінфін України; Наказ, Положення від 20.10.1999 № 246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення 02.02.2023).
4. Пристемський О. С. Організаційно-правові засади бухгалтерського обліку на підприємствах торгівлі. *Проблеми обліково-аналітичного забезпечення управління підприємницькою діяльністю* : матеріали IV Міжнар. наук. – практ. конф. (м. Полтава, 20-21 квітня 2022 р.). Полтава: ПДАУ, 2022. С. 183-185.
5. Сакур А., Пристемський О. Аргументування ролі облікової політики як системоутворюючого інструменту в бухгалтерському просторі підприємництва. *Scientific Collection «InterConf+»*. 2023. Vol. 30(143). P. 80–90. <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.02.2023.009>.
6. Trusova N., Kotvytsk N., Pikhniak T., Pavlova M., Plotnichenko S. & Sakun A. Attracting foreign investment in cyclic imbalances of the economy. *Scientific Horizons*. 2022. Vol. 25(5). P. 101-116.

7. Медвідь Л. Г., Харинівич-Яворська Д. О. Організаційно-методичні аспекти внутрішнього контролю діяльності торговельних підприємств у конкурентному середовищі. *Ефективна економіка*. 2014. № 11. С. 348–367.
8. Чабанюк О. М. Облік товарів у системі управління підприємств роздрібної торгівлі / О.М. Чабанюк, Н.О. Юганович. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. Вип. 23, № 3. С. 297–301.
9. Hilorme T., Perevozova I., Sakun A., Reznik O., Khaustova Ye. (2020). Accounting model of human capital assessment within the information space of the enterprise. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*. Vol.24. No.3. P. 1-7. URL: <https://www.abacademies.org/journals/month-june-year-2020-vol-24-issue-3-journal-aafs-j-past-issue.html> (дата звернення 17.02.2023).
10. Шмигель О. Особливості розроблення облікової політики торговельних підприємств. *Інноваційна економіка*. 2021. № 3-4. С. 159-163. DOI:<https://doi.org/10.37332/2309-1533.2021.3-4.22>
11. Дзюба О. М. Товарні операції підприємства: особливості обліку з урахуванням вітчизняного та міжнародного досвіду. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки*. 2016. Вип. 17(1). С. 134-137.
12. Ганусич В. О. Облік дебіторської заборгованості: управлінський та організаційний аспекти. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка*. 2016. Вип. 1(1). С. 441-445. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuec_2016_1\(1\)_75](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuec_2016_1(1)_75) (дата звернення 02.03.2023).
13. Тарасова Т. О., Янчев А. В., Волошан І. Г. Первинний облік товарних операцій підприємств роздрібної торгівлі: монографія. Харків: ХДУХТ, 2015. 240 с.
14. Бакун Ю. В. Методологічні аспекти бухгалтерського та податкового обліку товарів на підприємствах торгівлі. *Вісник Київського державного торговельно-економічного університету*. 2000. № 4. С. 88–98.
15. Alina Zh. Sakun, Iryna V. Perevozova, Olha H. Kartashova, Oleksandr S. Prystemskiy, Andrii S. Mokhnenko. Innovative Paradigm of Management Accounting and Development of Controlling in the Entrepreneurship. *Universal Journal of Accounting and Finance*. 2021. Vol. 9. No. 4. P. 548-564. <https://doi.org/10.13189/ujaf.2021.090403>.
16. Sarapina O., Sakun A., Prystemskiy O., Iarova L., Marmul L. Improving the Methodology of Financial and Accounting Support for Business Activities. *International Journal of Management*. 2020. Vol. 11(6). P. 838-846.
17. Zadorozhniy Z.-M., Krupka Y., & Nazarova I. Accounting and information provision of reorganization processes in emergency conditions. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2020. № 2(33). P. 139–148.
18. Drobyazko S., Shapovalova A., Bielova O., Nazarenko O., Yunatskiy M. Formation of Hybrid Costing System Accounting Model at the Enterprise. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*. 2019. Vol. 23. Issue 6. URL: <https://www.abacademies.org/articles/formation-of-hybrid-costing-system-accounting-model-at-the-enterprise-8796.html> (дата звернення 11.03.2023).

References

1. Pashynyi A. V., Prystemskiy O. S. (2022). The main aspects of accounting and analytical support for the activities of trading enterprises. *Scientific readings by Professor Hryhorii Gerasimovich Kireitsev (for his 90th birthday)*. Collection of abstracts of reports of the All-Ukrainian scientific and practical online conference. Kyiv [in Ukrainian].
2. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Law of Ukraine “On accounting and financial reporting in Ukraine”, available at: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14> [in Ukrainian].
3. On the approval of the Regulation (standard) of accounting of the Ministry of Finance of Ukraine (1999). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> [in Ukrainian].
4. Prystemskiy O.S. (2022). Organizational and legal principles of accounting at trade enterprises. *Problems of accounting and analytical support of business management: materials of the 4th International of science - practice conf.* (Apr 20-21, 2022). Poltava [in Ukrainian].
5. Sakun, A., Prystemskiy, O. (2023). Argumentation of the role of accounting policy as a system-forming tool in the accounting space of entrepreneurship. *Scientific Collection «InterConf+»*, 30(143), 80–90. <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.02.2023.009> [in Ukrainian].
6. Trusova, N., Kotvytska, N., Pikhniak, T., Pavlova, M., Plotnichenko, S. & Sakun, A. (2022). Attracting foreign investment in cyclic imbalances of the economy. *Scientific Horizons*, 25(5), 101-116.
7. Medvid L., Kharynovych-Yavorska D. (2014) Organizational and methodological aspects of internal control of trade enterprises in a competitive environment. *Efficient economy* (electronic journal). Dnipropetrovsk State Agrarian and Economic University, 11, 348–367 [in Ukrainian].
8. Chabanyuk O.M. (2013). Accounting of goods in the management system of retail trade enterprises. *Scientific Bulletin of National Technical University of Ukraine*, 23.3, 297–301 [in Ukrainian].
9. Hilorme, T. Perevozova, I. Sakun, A. Reznik, O. and Khaustova, Ye. (2020). Accounting model of human capital assessment within the information space of the enterprise, *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, 24, 3, 1—7. URL: <https://www.abacademies.org/journals/month-june-year-2020-vol-24-issue-3-journal-aafs-j-past-issue.html> [in Ukrainian].

10. Shmygel, O. (2021). Peculiarities of developing the accounting policy of trading enterprises. *Innovative economy*, 0(3-4), 159-163. DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2021.3-4.22>
11. Dzyuba O. M. (2016). Commodity operations of the enterprise: features of accounting taking into account domestic and international experience. *Scientific Bulletin of Kherson State University. ser.: economic sciences*, 17(1), 134-137 [in Ukrainian].
12. Ganusych V. O. (2016). Accounts receivable: managerial and organizational aspects [electronic resource]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. series: Economy*, 1(1), 441-445. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuec_2016_1\(1\)_75](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuec_2016_1(1)_75) [in Ukrainian].
13. Tarasova T.O., Yanchev A.V., Voloshan I.G. (2015). Primary accounting of commodity transactions of retail trade enterprises: monograph. Kharkiv: KDUHT [in Ukrainian].
14. Bakun Yu.V. (2000). Methodological aspects of accounting and tax accounting of goods at trade enterprises. *Bulletin of the Kyiv State University of Trade and Economics*, 4, 88–98 [in Ukrainian].
15. Alina Zh. Sakun, Iryna V. Perevozova, Olha H. Kartashova, Oleksandr S. Prystemskiy, Andrii S. Mokhnenko (2021). Innovative Paradigm of Management Accounting and Development of Controlling in the Entrepreneurship. *Universal Journal of Accounting and Finance*, 9(4), 548-564. <https://doi.org/10.13189/ujaf.2021>.
16. Sarapina, O., Sakun, A., Prystemskiy, O., Iarova, L., Marmul, L. (2020). Improving the Methodology of Financial and Accounting Support for Business Activities. *International Journal of Management*, 11 (6), 838-846.
17. Zadorozhniy, Z.-M., Krupka, Y., & Nazarova, I. (2020). Accounting and information provision of reorganization processes in emergency conditions. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. №2(33). 139–148.
18. Drobyazko S., Shapovalova A., Bielova O., Nazarenko O., Yunatskyi M. (2019). Formation of Hybrid Costing System Accounting Model at the Enterprise. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*. Volume 23, Issue 6, 2019. – URL: <https://www.abacademies.org/articles/formation-of-hybrid-costing-system-accounting-model-at-the-enterprise-8796.html>.